

DoFin

Sprievodca pre DoFin účastníkov

Vitaj, DoFiňák/-čka,

prvé správne rozhodnutie máš už za sebou, volá sa DoFin!

*Gratuluje sa hlavne na narodeniny, ale my by sme ti chceli blaho-
priať v doslovnom význame tohto slova.*

*Tvojím blahom bude postupne dokonalá orientácia vo financiách.
Nie je to oslobodzujúci pocit, že ti to píše niekto, kto to myslí
s peniazmi naozaj úprimne a nie je v tom žiadny faraón ani
pyramídka? No a naším prianím je, aby sme všetky tvoje očakáva-
nia splnili.*

*Nielen tebe! Vďaka tvojmu nastaveniu sa už tvoja babka nikdy
nedá obalamutiť podvodníkmi s hrncami. Budeš môcť s pocitom
zadostučinenia rozmlátiť všetky keramické prasiatka, pretože tu
sa nebudeme o korunkách, ale o naozajstných peniazoch!*

Čo ťa čaká v DoFine?

DoFin

THE DUKE OF EDINBURGH'S
INTERNATIONAL AWARD
SLOVAKIA

5peňazi

NADÁCIA
NÁRODNEJ
BANKY
SLOVENSKA

CYKLUS PRE ÚČASŤNÍKOV

Prihlásenie sa do DoFinu

Najneskôr do 15.10. daj
vedieť vedúcemu alebo
koordinátorovi na tvojej
škole, že chceš robiť DoFin,
prihlás sa do ORB a zapláš
účastnícky poplatok.

Zladenie sa s mentorom

Dohodni sa s mentorom na 3 stretnutiach,
kde preberiete 3 úvodné témy, ktoré ti
pomôžu spoznať, z čoho vychádza tvoj
vzťah k peniazom a nastavíte si spoločne
tvoje DoFin ciele pre Rozvoj talentu a
Dobrovoľníctvo v jednej z 8 oblastí
(investovanie, reklama, kryptomeny...)

Prvý kontakt s mentorom

Tvoj koordinátor
Ťa prepojí s DoFin
mentorom - môže
to byť učiteľ z
tvojej školy alebo
mentor z biznisu.

OKT- -NOV

Stretnutia s
mentorom

**Nastavenie DoFin cieľov
(Rozvoj talentu, Dobrovoľníctvo)**

do 30.11.

DO 30. JÚNA

Plnenie cieľov,
zapisovanie do
ORB

Požiadaj o
hodnotenie
svojho
mentora
najneskôr do
30.6.

SEP-OKT

NOV

DEC-JÚN

Čo je to vlastne DoFin a čím začať?

Si pripravený/-á ponoriť sa DoFin-aných tém? Ak tvoja registrácia bola úspešná, teraz ťa čaká nastavenie cieľov. Ako by mal dobre nastavený cieľ vyzerat? Čo s dobrovoľníctvom? A aké ciele si vlastne máš v DoFine nastaviť? 🍷

Neboj sa, odpovede a inšpirácie nájdeš tu!

DoFin je ako nový Minecraft skin pre tvoje DofE - **nastavuješ si v rámci neho ciele v tých istých troch oblastiach (Šport, Rozvoj talentu, Dobrovoľníctvo) a nevyhneš sa ani Expedícii.**

Rozdielom v DoFine je, že:

- **v oblasti Rozvoj talentu si nastavuješ cieľ zameraný na niektorú z finančných tém (zoznam aj s inšpiráciami nájdeš na ďalších stránkach),**
- **v oblasti Dobrovoľníctva niektorú z finančných tém ďalej šíriš medzi svojich spolužiakov, v domove dôchodcov, v materskej škole, jednoducho kdekoľvek, kde to ľudia potrebujú, aby sa nenechali... (Veď vieš, ako to Nora hovorí.)**

S nastavením cieľov pre tieto dve DoFin oblasti (Rozvoj talentu, Dobrovoľníctvo) ti pomôže DoFin Mentor/Hodnotiteľ aktivity, ktorý prešiel špeciálnym školením, aby ti vedel radiť a viesť ťa.

V oblasti Šport, ako už býva zvykom, odborného mentora musíš nájsť a osloviť sám (s hľadáním ti, samozrejme, môže pomôcť tvoj Vedúci). DoFin Mentor, rovnako ako akýkoľvek odborný mentor, je zároveň Hodnotiteľom aktivity v ORB a po naplnení cieľa ti potvrdzuje jeho dosiahnutie a napíše krátku hodnotiacu správu.

Ako teda majú vyzerat' tvoje DoFin ciele?

Bronzová úroveň

Rozvoj talentu

- Cieľ má popísaný začiatočný stav. Napr.: Momentálne neviem, kde by som si vedel mesačne ušetriť peniaze, aby som si mohol kúpiť nové AirMaxy.
- Cieľ má popísaný konečný stav (kam sa chcem posunúť). Napr.: Zmapujem svoje výdavky a výdavky ďalších dvoch spolužiakov a na konci troch mesiacov budem mať vypracovaný môj rozpočet.
- Cieľ má byť merateľný. Napr.: Môj rozpočet bude vypracovaný tak, že mesačne si ušetrím 30 eur.

Dobrovoľníctvo

- Popíš potrebu alebo problém, ktorý vo svojom okolí vidíš.
Nap.: Zistil som, že mnoho mojich spolužiakov si nerobí rozpočet a väčšinu peňazí minie hneď.
- Popíš, akým spôsobom prispeješ k riešeniu. Napr.: Pripravím pre nich hodinu s aktivitou, vďaka ktorej spoznajú svoj vzťah k peniazom (téma *Money mindset*) a následne si každý z nich skúsi vypracovať svoj rozpočet aj s cieľom, koľko chce ušetriť.
- Uveď svoj odhad, na koľkých ľuďoch budeš mať dosah. Napr.: Hodinu zrealizujem aspoň v 4 triedach/aspoň so 70 študentmi.

Strieborná úroveň

Rozvoj talentu

- Platí všetko, čo pri bronz.
- Cieľ musí navyše obsahovať aj dôvod, prečo si danú aktivitu vyberáš. Napr.: Momentálne neviem, kde by som si vedel mesačne ušetriť peniaze, aby som si mohol kúpiť nové AirMaxy. Zmapujem svoje výdavky a výdavky ďalších dvoch spolužiakov a na konci troch mesiacov budem mať vypracovaný môj rozpočet. Môj rozpočet bude vypracovaný tak, že mesačne si ušetrím 30 eur.

Tento cieľ som si vybral, lebo som zistil, že som „míňač“ a vreckové miniem takmer hneď, ako ho dostanem. Rád by som sa naučil si šetriť, aby som si mohol kúpiť vysnívané tenisky.

Dobrovoľníctvo

- Platí všetko, čo pri bronze.
- Do cieľa navyše napíš, čo ti táto aktivita dá/čo sa počas nej naučíš. Napr.: Zistil som, že mnoho mojich spolužiakov si nerobí rozpočet a väčšinu peňazí minie hneď. Pripravím pre nich hodinu s aktivitou, vďaka ktorej spoznajú svoj Money mindset a následne si každý z nich skúsi vypracovať svoj rozpočet aj s cieľom, koľko chce ušetriť. Hodinu zrealizujem aspoň v 4 triedach/aspoň so 70 žiakmi. **Pomôžem tak spolužiakom naučiť sa lepšiearábať so svojimi peniazmi a zároveň si zlepším prezentačné zručnosti, zabojujem proti tréme a naučím sa viesť spolužiakov pri skupinovej práci.**

Témy a inšpirácie pre ciele

Základy pre každého

- **Money mindset** – vďaka tejto téme porozumieš svojmu vzťahu k peniazom. Zistíš napríklad, odkiaľ vlastne pramení tvoja potreba neustále šoriť alebo míňať.
- **Životné zdroje** – čo okrem peňazí je potrebné pre tvoj život? Aké iné oblasti okrem peňazí musíš mať naplnené, aby si bol úspešný/-á, prípadne šťastný/-á? Téma životných zdrojov ti odpovie na tieto a iné hlboké otázky.
- **Základ finančnej gramotnosti** – mapa (a.k.a road map) životom po škole. Tento dokument ti ukáže rôzne cesty, ktorými sa môžeš vydať po skončení školy. Napríklad zistíš, čo čakať od práce v cudzine a na čo pritom nezabudnúť, alebo ako podať daňové priznanie a založiť si živnosť.

Investovanie

Páčia sa ti vlci z Wall Street v oblekoch a drahých autách? Už si počul/-a o nepriestrelnej investičnej stratégii „Kúp lacno, počkaj a predaj drahoo?“ Čo-to si už počul/-a, no chceš sa v investovaní vyznať viac? Ak áno, táto téma môže byť pre teba tou správnou. Možno vieš, že investovanie sa dotýka množstva oblastí bežného života. Týka sa našich osobných financií, ale aj makroekonomických (to sú tie veci na úrovni štátov), ovplyvňuje dokonca aj environmentálne prostredie. Pri výbere tém sa môžeš inšpirovať našimi návrhmi, ale môžeš ísť aj vlastnou cestou. Neskláň však, prosím, len do toho, že budeš spolužiakom odporúčať, do čoho konkrétne a ako investovať. Žiaľ, na toto nemáš licenciu. Ujovia a tety z Národnej banky Slovenska by neboli radi. 😊

Návrhy tém a aktivít

- Nájdi online aplikáciu (napríklad DEMO investičný účet od XTB alebo inej platformy), v ktorej si vyskúšaš rôzne investičné stratégie (do čoho a ako dlho by si investoval/-a) a vyhodnotíš, aké sú ich výhody a nevýhody. Nájdi argumenty a vyhodnoť, ktorú stratégiu a prečo by si si zvolil/-a ty (napr. do čoho je dobré investovať, keď tú investíciu nechám zarábať 5 rokov, 10 rokov alebo 30 rokov). To, čo zistíš, spracuj do grafičkov.

• Sprav si na internete prieskum a analyzuj 3 veľké finančné krízy (vezmi do úvahy ekonomické, sociálne, politické a iné faktory, ktoré ich ovplyvnili). Zisti, či bolo možné krízam predísť alebo ich predpovedať a navrhni ako. Na základe svojich zistení vyhodnoť a argumentuj, či dnes vo svete existuje hrozba finančnej krízy a ak áno, navrhni stratégiu, ako sa na ňu vieme pripraviť v súčasnosti na úrovni jednotlivca aj na úrovni štátu. Svoje odporúčania spracuj ako 5 - 7 IG postov, prípadne iným textovo-vizuálnym spôsobom.

• Cez appku **Investmate** sa nauč základy investovania a predpokladania trendov vývoja na trhu. To, čo si sa naučil, spracuj vo forme videa, ktoré spropaguješ prostredníctvom svojich sociálnych sietí a sociálnych sietí školy. Prípadne porozmýšľaj, ako inak by si vedel svoje zistenia zdieľať.

• Pozri si historický vývoj zlata na burze za posledných 70 rokov a preštuduj si jednotlivé udalosti, ktoré mali vplyv na jeho cenu. Sformuluj si základné princípy toho, ako sa zlato ako komodita správa na trhu a odhadni, ako sa aktuálne dianie odrazí na cene zlata v budúcnosti. Svoje poznatky využi v aplikácii **Investmate** v simulácii investovania do zlata. Svoje zistenia spracuj ako prezentáciu.

• Z internetu zisti, akých najčastejších chýb sa dopúšťajú začínajúci investori. Vytvor dotazník, ktorý má za cieľ zistiť, koľko ľudí v tvojom okolí investuje a akých chýb sa najčastejšie dopúšťajú - získaj odpovede aspoň od 20 ľudí. Na základe výsledkov dotazníka vytvor 3 - 4 TikTok videá s odporúčaniami (prípadne iné krátke videá, napr.

YouTube shorts), ako predíš týmto chybám a zaves ich na svoj profil, prípadne profil svojej školy.

- Zisti, aké najčastejšie chyby robia ľudia pri investovaní v porovnaní s počítačom. Vytvor dotazník pre svojich spolužiakov aspoň z 3 tried, ktorý bude skúmať, či a aké chyby by pri modelových investičných rozhodnutiach urobili. Podľa zistení z dotazníka vyhodnoť, čo by bolo najčastejšou chybou tvojich spolužiakov.

Dobrovoľníctvo:

- Tému, ktorej si sa venoval v cieľoch, spracuj ako 15- až 20-min. video o tom, čo si sa naučil, a pusti ho po dohode s učiteľom na vyučovaní aspoň v 5 triedach. Následne diskutuj so spolužiakmi v týchto triedach o danej téme.

- Tému, ktorej si sa venoval, spracuj ako sériu 10 - 15 TikTok videí a zdieľaj ich na sociálnych sieťach tak, aby mali XY videní.

- Priprav si hodinu pre spolužiakov, kde im predstavíš, čo si sa naučil o téme, ktorej si sa venoval. Vytvor pre nich rôzne aktivity súvisiace s témou, prípadne priprav otázky do diskusie. Hodinu realizuj minimálne v 4 triedach.

- Tému, ktorej si sa venoval, spracuj ako letáky a grafiky. Priprav si infostánok otvorený cez veľké prestávky, kde sa spolužiaci môžu prísť porozprávať o danej téme. Môžeš si pripraviť kvíz, v ktorom si

otestujú, koľko toho o téme vedia, prípadne iné aktivity a nasmerovať ich k zdrojom, kde sa môžu o téme dozvedieť viac.

- Priprav otvorenú prednášku (cyklus stretnutí) pre rodičov o téme, ktorej si sa venoval. Vytvor si podklady, marketing, pozvi rodičov, zrealizuj prednášku a potom zozbieraj a vyhodnoť spätnú väzbu.
- Na základe toho, čo si zistil pri plnení Rozvoja talentu, si priprav diskusiu so spolužiakmi o ich investičnom správaní a najčastejších chybách, ktoré by urobili. Pri každej si priprav a spolužiakom predstav alternatívu, ktorá by bola menej riziková.
- Vytvor vzdelávaciu stránku, blog, kde budeš zdieľať svoje poznatky alebo interaktívne aktivity. Zameraj sa na žiakov alebo dokonca učiteľov, ktorí by mohli tvoje poznatky aplikovať na svojich hodinách. Svoj projekt následne propaguj vhodne zvoleným informačným kanálom.

Zdroje k tejto téme nájdeš tu

Reklama

Scrolluješ na Instagrame a zrazu vidíš reklamu, ktorá ti ponúka presne to, čo chceš, a možno si o tom ani nevedel, že to chceš? To je sila reklamy a targetovania (zacielenia) na základe tvojich osobných dát. V tejto téme sa môžeš zamerať na triky, ktoré zvyšujú predajnosť. Môžeš sa pozrieť aj na to, ako sa brániť pred vplyvom reklamy. Daj si len pozor, aby tvoj cieľ nebol celý o marketingovej a masmediálnej komunikácii, ale aby sa týkal aj peňazí. V praxi to znamená, že sa nemusíš vráť len v tom, aký farebný dizajn použiť na obal produktu, ale aj v tom, či farba a dizajn obalu nejakovo ovplyvňujú predaj produktov.

Návrhy tém a aktivít

- Ako nás ovplyvňuje reklama? Prečo niektorá funguje a iná nie? Urob si výskum na internete a vyber si 5 - 10 overených stratégií, ktoré reklama používa. Spíš svoje zistenia a na ich základe vytvor sériu 5 - 7 tiktokových videí, kde jednotlivé stratégie predstavíš aj s príkladmi. Videá potom postupne zaves na svoj TikTok/Instagram.
- Porovnaj, ako by si robil reklamu začínajúcej krajčírke a veľkej odevnej spoločnosti, keby si bol ich marketingovým manažérom. Aké reklamné nástroje by si využil? Porovnaj ich podľa cenovej náročnosti. Následne vytvor marketingovú kampaň pre začínajúcu krajčírku spolu s odhadom rozpočtu. Všetko spracuj do prezentácie, ktorú by si ako správny markeťák ukázal klientovi.

• Zisti, ako funguje reklama, ktoré prvky zvyšujú jej predaj a čo je dôležité pre predaj produktov. Zadaj do vyhľadávača GOOGLE slovíčko HERGOT, klikni na IMAGES. Z nájdených obrázkov a fotiek vyber jednu. Doplň do nej headline tak, aby vznikla dobrá reklama na šampón. Navrhni fiktívnu reklamnú kampaň k šampónu - pre koho by mal byť, čo je hlavné posolstvo, aký je rozpočet, prečo tento šampón je najlepší a v čom sa odlišuje od konkurencie. Všetko rob podľa vedomostí, ktoré už o reklame vieš.

• Reklama v minulosti a teraz - ako sa zmenil svet reklamy? Môžeš napríklad porovnať, ako sa komunikovala reklama na diamanty v čase komunizmu v Sovietskom zväze a ako v USA, a porovnať s dneškom. Následne sprav fokusovú skupinu (moderovaná diskusia) s chalanmi a zisti, aký snubný prsteň by kúpili svojej drahej polovičke. Ak by to bol diamant, prečo by vybrali tento drahokam, akú podľa nich má tento kameň cenu a koľko sú ochotní zaplatiť. Neskôr môžeš tieto zistenia doplniť do prezentácie tvojej témy pred triedou a na základe zistení spoločne diskutovať, aké stratégie využíva reklama v súčasnosti.

• Ako nové poznatky z neuromarketingu a psychológie ovplyvnili tvorbu reklamy? Urob si na internete výskum - zameraj sa na všetky nové a cool, čo sa teraz v reklame robí. Zisti, či sa vieš dostať k softvérom, ktoré napríklad hodnotia emócie zákazníkov a odskúšajú reakcie spolužiakov na 3 reklamách. Prípadne zvoľ iný spôsob, ako by si zhodnotil úspešnosť reklamy, a špekuluj, prečo niektorá rekla-

ma bola lepšia ako iná. Svoje zistenia zhrň do niekoľkých infografík, ktoré postneš na sociálnu sieť.

Dobrovoľníctvo:

- Priprav kvíz pre svojich spolužiakov, kde im ukážeš príklady rôznych reklám a oni budú hádať, o akú reklamu ide a/alebo akú stratégiu využíva. Následne diskutujte o správnych odpovediach. Kvíz zrealizuj aspoň v 4 triedach.
- Vyskúšaj na svojich spolužiakoch efekt podprahovej reklamy. Napríklad tak, že im premietneš nejaké video, v ktorom skryješ nejaký produkt. Následne pomocou dotazníka zisti, či by daný produkt preferovali pred iným podobným produktom. Tieto výsledky porovnaj s kontrolnou skupinou (to je tá, ktorej žiadnu podprahovú reklamu nepremietneš). Meranie urob aspoň s 50 žiakmi a výsledky spracuj do infografiky, ktorú vyvesíš po škole.
- Tému reklamy môžeš spracovať napríklad aj tak, že urobíš/navrhneš reklamnú kampaň s trikmi, ktoré by zaručene predali tvoj produkt. Táto kampaň sa môže týkať aj niečoho v tvojom okolí, napríklad môžeš spropagovať nejaké podujatie, ktoré sa deje na tvojej škole. Následne si kampaň vyhodnoť, urči, čo fungovalo a čo nie, a reálne výdavky porovnaj s predpokladanými.
- Ak si pri svojom bádání narazil na selektívnu pozornosť,

v tomto projekte ju môžeš využiť. Rozvešaj plagáty po škole, kde budeš komunikovať napríklad Deň červeného balóna a červenej farby. V daný deň sa dohodni s vyučujúcim, že prídeš počas vyučovania s modrým balónom, ktorý praskneš pred triedou. Následne bez slov, ako si prišiel, odíď. O 2 týždne na prednáške v triede sa spýtaj spolužakov, akej farby si mal balón na Dni červeného balóna. Väčšina by mala povedať červený. Na tomto príklade môžeš odštartovať tvoju prednášku o reklame a psychologických klamoch.

Zdroje k tejto téme nájdeš tu

Podvody

Myslíš si, že podvedený môže byť iba osamotený senior a tebe sa to nemôže stať? Tak preskúmaj túto tému a zisti, že je komplikovanejšia. Možno objavíš, na akom princípe fungujú finančné podvody, ako im predchádzať a kto býva obeťou.

Návrhy tém a aktivít

- Ako fungujú podvody? Prečo sa niekto stane obeťou a niekto iný nie? Zisti, ktoré podvody sú najviac zamerané na mladú generáciu. Môžeš spraviť napríklad minianketu v triede/v škole o tom, či sa tvoji spolužiaci už stretli s podvodom. Svoje výsledky a zistenia zdieľaj v triede alebo na sociálnych sieťach s odporúčaniami, ako nenaletiť podvodom.
- Kúpila si tvoja stará mama hrnce za 1000 eur od podomového predavača? Nie? A čo jej kamarátky? Dôchodcovia sú vďačnou cieľovkou mnohých podvodníkov. Sprav si prieskum v miestnom dome dôchodcov alebo medzi starými rodičmi tvojich spolužiakov a zisti, s akými podvodmi sa najčastejšie stretli a či sa im podarilo (ne)naletieť.
- Aké podvody môžeš najčastejšie stretnúť na sociálnych sieťach. Zmapuj 10 najčastejších podvodov na sociálnych sieťach aj s tipmi, ako sa pred nimi brániť. Svoje zistenia následne graficky spracuj ako letáky a vyves v každej triede vašej školy.

Dobrovoľníctvo:

- Priprav osvetovú kampaň o tom, ako predísť podvodom (online/ offline), s ktorou vieš osloviť čo najväčší počet ľudí v tvojom veku. Túto kampaň odpáľ v škole alebo v tvojom okolí a prepoj to aj so svetom internetovým.
- Vymysli nejakú pomôcku/ gadget, ktorý pomôže ľuďom nestáť sa obeťou podvodov.
- Navrhni nejakú pomôcku/ gadget, vďaka ktorému by napríklad seniori boli menej zraniteľní stať sa obeťami podvodov. Napríklad nejakú múdru kartičku. Svoje poznanie potom môžeš odprezentovať priamo seniorom na prednáške o podvodoch v domove dôchodcov.

Zdroje k tejto téme nájdeš tu

Prišiel za tebou svedok Elonov (skalný nasledovník Elona Muska) a povedal ti, že krypto je budúcnosť a US dolár do 5 rokov krachne? Skvelá správa, vďaka tejto téme sa môžete spolu rovnocenne porozprávať.

Návrhy tém a aktivít

- Bude kryptomena novým platidlom a nahradí tak bežnú menu? Aký vplyv by to malo na spoločnosť, keby sme platili iba kryptomenami a súčasný bankový systém by neexistoval? Tieto a iné otázky o použití bitcoinu a jeho budúcnosti zodpovedaj na základe výskumu, ktorý si spravíš z relevantných webových zdrojov. Svoje zistenia spracuj do infografik a zdieľaj na sociálnych sieťach ako storky s niekoľkými epizódami.
- Bitcoin, resp. kryptomeny vznikli s nejakým zámerom, je tento zámer naplňaný aj dnes, alebo sa od neho odchyľujeme? Prečo vlastne ľudia kupujú kryptomeny? Sprav menšiu diskusiu v triede so spolužiakmi a zisti, čo hovoria na kryptomeny, čo o nich vedia a či vôbec vedia, prečo vznikli. Tieto a ďalšie zistenia o krypte môžeš zdieľať ako krátke video alebo text na sociálnych sieťach.
- Keď sa pozrieme na krypto ako investíciu, v čom je iná ako bežná investícia napr. do akcií? Na čo si dávať pozor pri investovaní do

kryptomien? Aké podvody sa vyskytujú a ako im predchádzať? Zisti v tvojom okolí, kto investuje do kryptomien, zisti, prečo investuje do kryptomien a čo očakáva od budúcnosti jeho/ jej investícií formou prieskumu najmenej s 30 odpoveďami. Napíš článok do školského časopisu o tom, čo si sa naučil o investovaní do kryptomien, výhodách a rizikách, a podlož to zisteniami z prieskumu.

- V čom spočíva výhoda blockchainu ako technológie a v čom, naopak, je jeho nevýhoda? Blockchain ako neoddeliteľná súčasť kryptomien a jeho budúcnosť - spracuj túto tému ako projekt, ktorého výsledkom bude vzdelávacie video, ktoré rozšíriš vo svojom okolí. Odprezentuj ho najmenej v 3 triedach na hodine informatiky a v závere hodiny daj každému vyplniť krátky 3-otázkový dotazník o tom, čo si zapamätal.

Dobrovoľníctvo:

- Vytvor webovú stránku alebo blog, ktorý bude obsahovať základné informácie o kryptomenách, ich históriu, fungovanie a potenciálne riziká a výhody. Môžeš napísať aj o vplyve kryptomien na svetovú ekonomiku. Svoj blog alebo stránku samozrejme propaguj - ideálne aj na stránkach školy, ako plagáty alebo v rámci hodín informatiky či v školskom časopise.

- Organizácia menšieho podujatia alebo konferencie v škole môžu byť účinným spôsobom, ako sprostredkovať tému kryptomien. Po-

zvi expertov, ktorí by prednášali o rôznych aspektoch kryptomien, od technológie po investície.

- Vytvor sériu krátkych videí alebo podcastov, v ktorých by sa rozoberali rôzne témy týkajúce sa kryptomien. Môžeš pozvať hostí z oblasti a diskutovať o trendoch, rizikách a príležitostiach.
- Vytvor vizuálnu prezentáciu cez infografiky alebo plagáty, na ktorých budeš jednoducho prezentovať základné informácie o kryptomenách, ich výhodách a rizikách. Tieto materiály môžu byť zavesené na nástenke školy alebo distribuované medzi študentmi.

Zdroje k tejto téme nájdeš tu

Hazard

Či už išlo o hádzanie lósu, o Ježišove šaty alebo kupovanie výherných tiketov v stávkovej kancelárii, hazard tu bol s nami od nepamäti a ešte aj bude. Čo vôbec láka ľudí hazardovať, kto z toho profituje a kto, naopak, dopadne najhoršie? Aké psychologické triky sa používajú pri hazarde alebo pri dizajnovaní hier v kasíne?

Návrhy tém a aktivít

- Prečo je hazard taký úspešný po stáročia? Čo ho robí príťažlivým? Aké psychologické triky sa používajú pri hazarde? Ako sú navrhnuté domy hazardu? Tieto a prípadne iné otázky čakajú na tvoje rozlúsknutie. V tejto téme môžeš spraviť minianketu medzi spolužiakmi, aké sú ich názory na gambling a aké skúsenosti s ním majú. Ak by si chcel ísť viac do detailu, sprav s niektorými rozhovor. Prípadne sprav mini osvetovú kampaň na internete v oblasti prevencie závislosti od hazardu.

- Môže byť hazard aj súčasťou počítačových hier? Zmapuj si, či sa niekto z tvojich spolužiakov, prípadne z iných ročníkov s niečím takým stretol a ako svoju skúsenosť hodnotí. Sformuluj riziká a odporúčania, ako sa brániť pred tým, aby človek spadol do gamblingu. Spracuj ako infografiky a zaves na svoje sociálne siete, prípadne rozvešaj po škole.

• Hazard a sociálne siete - môže byť hazard prítomný aj tam? Spracuj niekoľko najčastejších prípadov do virálneho videa a postni na sociálne siete.

Dobrovoľníctvo:

• Ak by si mal možnosť nájsť človeka, ktorý si prešiel závislosťou od hazardu a jeho príbeh by vedel osloviť ľudí, môžeš jeho príbeh spracovať ako rozhovor do školského časopisu, prípadne ho/ju pozvať do školy na besedu.

• Túto tému môžeš spracovať kreatívne, napr. tak, že navrhneš/urobíš osvetovú kampaň so zameraním na nástrahy hazardu a kampaň odpáliš v škole, takže to bude vidieť každý a všade.

• Ako je to s hazardom v tvojom meste/obci? Zisti, či už niekto v minulosti podnikol petíciu na zastavenie hazardu. Vyhodnoť si riziká hazardu podľa výskumu, ktorý si spravíš, a podľa zistení sa rozhodni, či chceš iniciovať takúto petíciu vo svojom meste/obci.

Zdroje k tejto téme nájdeš tu

Behaviorálna ekonómia (Psychológia peňazí)

Keď si predstavíš svet financií, je to svet tabuliek, rovníc a výpočtov. Je to svet veľmi racionálny a založený na logike. Naopak, keď si predstavíš život bežného človeka, je skôr o túžbach, pocitoch, emóciách a rozhodnutiach, ktoré nie sú vždy racionálne. Keď teda spojíme človeka a financie, ako bude tento vzťah fungovať? Ako vplýva emocionalita človeka na racionálny svet peňazí? Prečo, hoci vieme, že si máme šetriť peniaze, tak nerobíme? Prečo, keď príde finančná kríza, všetci analytici sa tvária, že o nej predsa vedeli a bolo jasné, že sa udeje? Behaviorálna ekonómia sa zameriava na to, ako naša psychika ovplyvňuje naše správanie v ekonomickom svete. Okrem tohto vzťahu popisuje aj kým sme a ako sa správame. Vďaka týmto poznatkom je aplikácia behaviorálnej ekonómie značne rozsiahla.

Návrhy tém a aktivít

- Naštuduj si základy o behaviorálnej ekonómii. Zisti, akým odchýlkam v myslení zvyčajne podliehame. Tieto zistenia vyskúšaj na spolužiakoch v 1 - 3 triedach a sprav o tom zopár postov na sociálne siete.
- Dá sa skúmať ľudská morálka pomocou ekonomických hier? Zisti na internete, či už niekto robil takéto experimenty. Ak áno, vyskúšaj dané experimenty na spolužiakoch v triede, či budú fungovať. Svoje zistenia spíš a zdieľaj ako video.

• Vieme vďaka behaviorálnej ekonómii zachrániť životné prostredie? Pozri si informácie o behaviorálnej ekonómii a ako sa používa v envirotémach. Premysli si, ktorý zo známych experimentov na zlepšenie environmentálneho prostredia by sa dal využiť vo vašej triede, prípadne v škole. Tento experiment skús napodobniť.

• Postrčenia v behaviorálnej ekonómii nám môžu pomôcť nasmerovať ľudské správanie smerom, ktorým chceme. Ako by sa táto téma postrčení dala využiť v tvojej triede alebo v okolí? Okrem toho, že sa o postrčeniach naučíš kadečo, vymysli aktivitu, v ktorej použiješ postrčenie a vyskúšaj ju so spolužiakmi v triede. Následne s nimi diskutuj a objasni im tému postrčení.

• Naštuduj si okrem základov behaviorálnej ekonómie aj efekt sociálnej konformity. Sprav tento efekt ako experiment na spolužiakoch, inšpiruj sa už známymi experimentmi. Následne svoje zistenia spíš a doplň ich o poznatky, ako súvisí konformita s ekonomickým správaním. Svoj projekt odprezentuj pred triedou.

Dobrovoľníctvo

• Inšpiruj sa niektorým z environmentálnych experimentov a replikuj ho mimo školy. Napríklad ak máte veľa cigaretových ohorkov (prípadne iných odpadkov) v blízkosti školy a chceš docieľiť, aby skončili v koši, vyskúšaj na to tento experiment.

- Ak máš možnosť pomôcť podniku alebo inej organizácii v tvojom okolí, porozmýšľaj, ako by sa dala použiť behaviorálna ekonómia na ich spropagovanie alebo zefektívnenie chodu prevádzky, odprezentuj a pomôž im zaviesť takúto zmenu.
- Sprav v celej škole aktivitu/kampaň, ktorá pomocou behaviorálnej ekonómie (napríklad postrčenia) zvýši chuť spolužiakov zdravo sa stravovať.
- Využi svoje poznatky a vytvor reklamnú/osvetovú kampaň pre široké publikum (online alebo priamo v tvojom meste/obci), v ktorej využiješ poznatky z behaviorálnej ekonómie. Zameranie by malo byť na niečo, čo by si chcel zmeniť vo svojom okolí. Porozmýšľaj, ako by si to vedel zlepšiť pomocou behaviorálnej ekonómie a skús to aplikovať.

Zdroje k tejto téme nájdeš tu

Optimalizácia rozpočtu

Dostal si výplatu z brigády a o týždeň z nej nič nezostalo? Nie si prvý a ani posledný. Ak chceš, aby v твоjich peniazoch bol poriadok, pomôžeme ti naučiť sa spravovať svoj príjem a optimalizovať svoje výdavky.

Návrhy tém a aktivít

- Ako sa dá správne nastaviť rozpočet bez toho, aby si po strednej jedol iba vífony a býval v hosteli? Preštuduj si informácie o tom, ako spravovať a dobre nastaviť domáci rozpočet. Kedysi boli napríklad populárne články o tom, ako sa dá vyžiť mesiac z minimálnej mzdy, môžeš na sebe takýto experiment vyskúšať. Skús si svoje výdavky, alebo niekoho iného, sledovať a uvidíš, či vieš svoje finančné ciele naplňať. Kedže asi nebývaš ešte sám, môžeš zistiť, koľko by ťa stál prenájom izby a podľa toho nastaviť rozpočet. O svoj experiment sa môžeš podeliť v textovej alebo vo videovej forme.
- Nauč sa, ako sa správne zostavuje rozpočet, a pomôž zopár spolužiakom či svojim rodičom s jeho nastavením. Podrobne zapisuj reálne výdavky a to, ako sa líšia od predpokladu. Na základe prvého mesiaca uprav rozpočet pre druhý mesiac a opakuj, až kým sa ti nepodarí dosiahnuť udržateľný rozpočet. Svoje skúsenosti priebežne zdieľaj ako TikTok videá. Môžeš byť pokladníkom pri organizácii nejakej akcie v škole alebo mimo nej, a spraviť jednoduchú štruktúru toho, ako tento event efektívne zafinancovať.

Dobrovolníctvo:

- Keď už budeš vedieť skoro všetko o rozpočte a jeho správnom nastavení, môžeš túto tému rozšíriť ďalej.
- Ak si niečo so svojím rozpočtom originálne podnikol, môžeš svoj zážitok zdieľať v iných triedach alebo pred väčším publikom ako svoju story a k nej pridať nejaké základy z finančnej gramotnosti o tom, ako správne hospodáriť.
- Ak si zostal v tejto téme mimo experimentov, môžeš svoje know-how využiť napríklad tak, že niekomu mimo svojho blízkeho okolia pomôžeš s nastavením správneho rozpočtu.
- Vytvor vzorový domáci rozpočet napríklad pre dospelákov alebo pre mladých. Tento svoj vynález rozšír medzi cieľovú skupinu s tým, že ich naučíš, ako si strážiť výdavky a ako mať efektívne hospodárenie.
- Sprav kvízový večer s otázkami z osobných financií a zo základov finančnej gramotnosti. Následne po skončení sprav miniprednášku o otázkach, ktoré robili účastníkom najväčší problém.

Zdroje k tejto téme nájdeš tu

Sociálno-zelená ekonómia

Financie majú dosah nielen na našu peňaženku, ale aj na našu spoločnosť, na to, ako myslíme, ako sa k sebe správame, dokonca aj na našu planétu. Rozšíriš si svoje poznatky v oblasti sociálno-zele-ných ekonomických tém? Zisti, ako vzniká chudoba, aké je rozdelenie bohatstva, či nás bohatstvo kazí, alebo, naopak, robí šťastnými. Alebo ťa skôr zaujalo, ako vplýva ekonómia rastu na prírodu a v čom spočíva green washing? Táto oblasť ponúka tieto i mnohé ďalšie témy, ktoré môžeš preskúmať.

Návrhy tém a aktivít

- Peniaze a šťastie, existuje v tomto vzťahu spojenie? Naštuduj si túto tému z ekonomického a z psychologického hľadiska. Zisti minianketou alebo fokusovou skupinou u spolužiakov, čo pre nich znamená šťastie a koľko z toho šťastia pochádza z peňazí. Skúmaj, čo je pre nich hodnotné a akú hodnotu priraďujú peniazom. Toto isté zopakuj u dospeljej populácie a zisti, či sú tieto pohľady na šťastie a peniaze odlišné. Svoje zistenia predstav pred triedou alebo na sociálnych sieťach a doplň to témou peniaze a šťastie.

• Zachráni nás zelená ekonomika alebo je to len naoko lepšie vyzerajúca chamtivosť po neustálom ekonomickom raste? Určite si už počul o globálnom otepľovaní a o možných riešeniach a rôznych názoroch na túto problematiku. Zameraj sa na realnosť a ekonomickú možnosť daných riešení v zelenej ekonomike. Napr. elektro vs. spaľovacie autá. Obnoviteľné zdroje vs. jadrová energia. Prípadne firmy, ktoré ťažia z toho najviac a používajú tzv. green washing. Tieto poznatky môžeš následne spracovať do grafičiek a tieto grafiky zdieľať na internete, alebo spracovať formou prezentácie.

• Ak by si rozprávkovy zbohatol, stal by sa z teba strýko Držgroš, ktorého najobľúbenejšia vôňa je vôňa peňazí? Alebo by tvoj charakter peniaze neskřivili a žil by si tak isto ako teraz? Ako ovplyvňujú peniaze náš charakter? V tejto téme zisti, ako a či nás nejako ovplyvňujú peniaze, ako náš vzťah k peniazom ovplyvňuje medzilidské vzťahy, prípadne naše správanie. Môžeš napríklad zohnať človeka, ktorý je bohatý a zistiť, ako zarába peniaze a ako žije, to isté môžeš s niekým, kto peňazí má menej a vytvoriť obraz ich denného života. Toto môžeš doplniť o teoretické informácie o živote v chudobe a v bohatstve, a zistenia odprezentovať a následne viesť diskusiu aspoň v 3 triedach s cieľom lepšie porozumieť rôznym skupinám ľudí.

• Dá sa dosiahnuť cirkulárna alebo zdieľaná ekonomika? A čo to vlastne je? Preštuduj zdroje k tomuto alternatívnemu prístupu v ekonómii. Pozvi do školy nejakého overeného zástupcu tohto smeru (napr. človeka, ktorý má v zastupiteľstve v tvojom meste/obci na starosti túto oblasť) a zorganizuj v triede spoločnú diskusiu na túto tému. Svoje výsledky zdieľaj na Instagrame formou série 10 postov.

• Ako by sa dala najlepšie znížiť chudoba (napr. na Slovensku alebo vo svete)? Naštuduj si problematiku chudoby a aké riešenia sa ponúkajú. Ako by sa tieto poznatky dali aplikovať na Slovensku alebo v tvojom okolí? Vyhľadaj ľudí alebo organizácie, ktoré na Slovensku pracujú s chudobnými ľuďmi, spoj sa s nimi a zisti, aký je ich pohľad na riešenie chudoby na Slovensku. Pozvi ich k sebe do školy na diskusiu o chudobe a jej riešení. Svoje zistenia zdieľaj na sociálnych sieťach.

Dobrovoľníctvo:

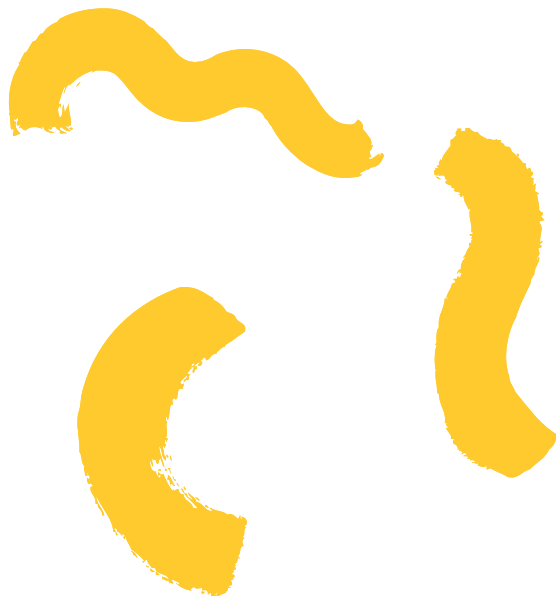
Túto tému môžeš posunúť ďalej pomocou osvetu (video, audio, prednáška, diskusia s hosťom), ale aj aktivizmom, ktorý zvýši povedomie o tvojej vybranej téme.

Napríklad môžeš začať dobrovoľníčiť a pracovať s chudobnými a vnímať tak ich život. Následne svoju skúsenosť môžeš použiť ako základ pre video/prednášku/diskusiu o sociálnej ekonómii. Ak ti napadne spôsob, ako zmierniť chudobu vo svojom okolí, napr. organizáciou zbierky alebo podobne, tiež smelo do toho! :)

Pri zelenej ekonomike môžeš napríklad zorganizovať event alebo kampaň, ktorá pomôže prírode. Napríklad týždeň mobility vo svojej škole, keď všetci budete do školy dochádzať pešo/na bicykli/MHD. Aby to nebolo len o ekotémach, svoj výsledok odprezentuj aj so zisteniami, koľko CO₂ sa tým ušetrilo a koľko peňazí napr. na pohonných látkach sa ušetrilo.

Zdroje k tejto téme nájdeš tu

Disclaimer

Tvoj projekt by mal byť ukončený v niečom praktickom. Keď sa pozrieš späť na svoju prácu, uvidíš, ako si niečo pomohol posunúť ďalej, zmeniť, prípadne na niečo poukázať. Ľudia zasiahnutí tvojím messagom začnú o veciach premýšľať inak. To, či si zvolíš ako prostriedok hovorené slovo, text, video, podcast, kampaň, event, kvíz alebo dokonca niečo naprogramuješ, je len na tebe.

Držíme ti palce! 😊

Ako zapíšeš DoFin do ORB?

DoFin ciele zapisuješ do ORB takmer úplne rovnako ako bežné DoFe ciele. Ak by si nevedel ako na to, pomôže ti video: **ORB: Nastavovanie cieľa pri talente, športe, dobrovoľníctve, pohľad účastníka** a všetky informácie k ORB navyše nájdeš na <https://www.dofe.sk/orb-aplikacia>.

ORB video tu:

Dôležité je, aby si:

- v oblasti *Rozvoj talentu* zvolil Kategóriu *Finančná gramotnosť* a Podkategóriu podľa témy, ktorej sa bude tvoj cieľ v rámci DoFinu venovať.

Nová aktivita

Oblasť aktivity

Rozvoj talentu x ▾

Typ aktivity

Finančná gramotnosť x ▾

Aktivita

Vybrať ▾

Reklama ▲

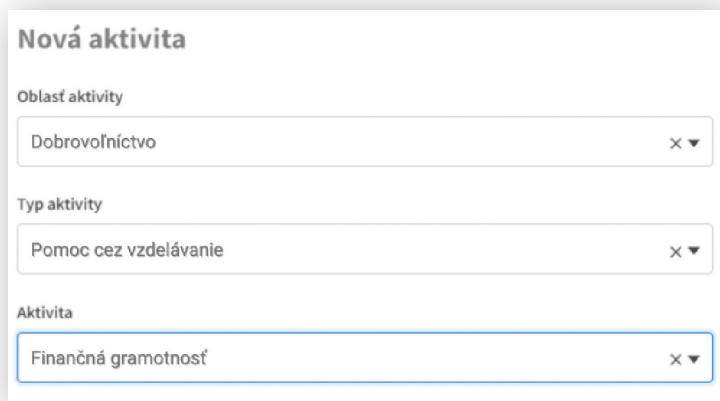
Behaviorálna ekonómia (Psychológia peňazí)

Optimalizácia rozpočtu

Kryptomeny

Podvody ▾

- v oblasti **Dobrovoľníctvo** zvolil kategóriu **Vzdelávanie** a podkategóriu **Finančná gramotnosť**.

Nová aktivita

Oblasť aktivity
Dobrovoľníctvo x ▾

Typ aktivity
Pomoc cez vzdelávanie x ▾

Aktivita
Finančná gramotnosť x ▾

Pri oboch oblastiach uvádzaš bežne ako Hodnotiteľa svojho DoFin Mentora.

Pre oblasť Dobrovoľníctva však platí, že v prípade, že ti dáva zmysel uviesť ako Hodnotiteľa napríklad svoju pani učiteľku, ktorá ti pomôže s prípravou hodiny o vytváraní rozpočtu pre spolužiakov, pokojne tak môžeš urobiť. 😊

Často kladené otázky

Môžem DoFin robiť aj na zlate?

Bohužiaľ, nie - keďže cyklus DoFin kopíruje školský rok, na zlate by si nemal ako naplniť všetky potrebné hodiny aktivitami súvisiacimi s DoFinom.

Musím sa prihlasovať do ORB iným spôsobom ako pri DofE?

Nie - do ORB sa prihlasuješ úplne rovnako ako pri klasickom DofE. Stačí, ak si v Kategórii a Podkategórii oblastí Rozvoj talentu a Dobrovoľníctvo zvolíš príslušné možnosti.

Môžem si do ORB zapisovať k Rozvoju talentu aj stretnutia s mentorom?

Určite áno - 3 úvodné stretnutia s mentorom ti pokryjú hodinu plnenia oblasti Rozvoj talentu v 3 týždňoch, keď sa stretnete.

Musím robiť Dobrovoľníctvo a Rozvoj talentu v rovnakej téme?

Nemusíš. Ak sa napríklad rozhodneš venovať v Rozvoji talentu investovaniu, ale medzi svojimi spolužiakmi vnímaš skôr potrebu nastaviť si rozpočet, je úplne v poriadku si zvoliť odlišné témy. Vo všeobecnosti však platí, že ak sa téme venuješ na Rovoji talentu, budeš ju o to lepšie vedieť podať aj tým, ktorým budeš pomáhať v dobrovoľníctve. 😊

Musím mať Rozvoj talentu alebo Dobrovoľníctvo ako hlavnú úroveň?

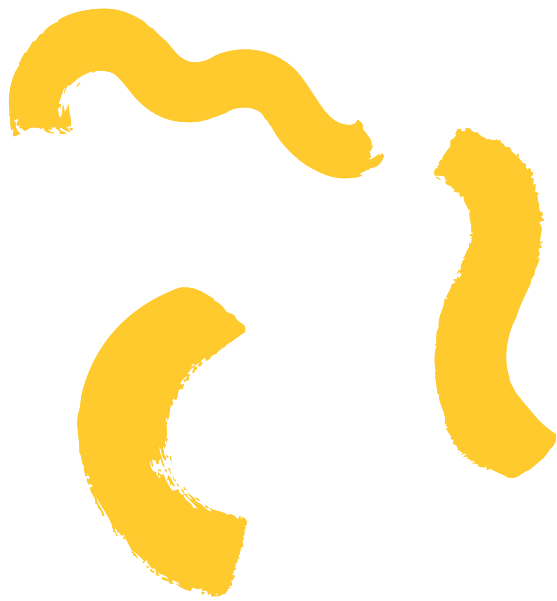
Nie, nemusíš. Avšak ak si zvolíš ako hlavnú oblasť Šport, veľmi odporúčame si nastaviť všetky ciele (Rozvoj talentu, Dobrovoľníctvo aj Šport) do 30.11., aby si ich stihol naplniť.

Môžem si začať plniť Dobrovoľníctvo až po splnení oblasti Rozvoj talentu?

Ak máš ukončený Rozvoj talentu, si na svoju tému väčším odborníkom a vieš ju lepšie sprostredkovať ďalším, preto je ideálne začať s Dobrovoľníctvom až po Rozvoji talentu. Môžeš si ho však začať plniť aj naraz, no mal by si mať absolvované aspoň úvodné stretnutie s mentorom.

Musím v Dobrovoľníctve len učiť spolužiakov?

Jasné, že nie! Možno sú v tvojom okolí dôchodcovia, ktorým môžeš pomôcť brániť sa pred podvodmi, deti v nízkoprahovom centre, ktorým pomôže vedieť niečo o tom, ako si vytvoriť rozpočet, alebo rodičia, ktorí netušia, čo sú to vlastne tie kryptomeny. Využi svoje Dobrovoľníctvo na to, aby si im pomohol orientovať sa v týchto témach.

Do Fin

